

Ринок страхових послуг за 6 місяців 2009 року

За результатами I півріччя 2009р. в більшості показників страхової діяльності відмічалися темпи спаду (таблиця 2), у порівнянні з I півріччям 2008 року динаміка показників свідчила про такі тенденції:

- **на 15% знизилася кількість укладених договорів (крім н/в)***, при цьому кількість договорів, укладених з фізичними особами, знизилася на 8%;
** за виключенням договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті, їх кількість у I півріччі 2009р. становила 267 822 226 одиниць і також знизилася на 17%*
- **на 16% зменшились обсяги надходжень валових страхових премій**, а обсяг чистих страхових премій зменшився на 17%;
- **до 10% зменшились страхові виплати/відшкодування**: валові страхові виплати/відшкодування впали на 3%; чисті страхові виплати – на 10%;
- **на 11% знизилася обсяги перестраховування**, в тому числі обсяги премій, сплачених на внутрішньому ринку на 7,1%, на зовнішньому – на 17,8%;
- **на 5% зріс обсяг страхових резервів**;
- **на 18% зросли загальні активи**, з них активи, визначені законодавством для представлення коштів страхових резервів, – на 10%;
- **на 4,1% (або на 19 компаній) збільшилась кількість страхових компаній**. На кінець I кварталу 2009 року загальна кількість страхових компаній становила 477, в т.ч. СК "life" (життя) – 75 компаній (збільшилося на 6 компаній), СК "non-life" (не-життя) – 402 компанії (збільшилося на 13 компаній).

Основні показники діяльності страхового ринку, а також темпи приросту, що представлені у табл. 2., свідчать про наступне.

Таблиця 1
Динаміка основних показників діяльності страхового ринку

	I півріччя 2008	I півріччя 2009	Приріст	
			млн. грн.	%
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду, одиниць				
Кількість договорів, крім договорів з обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:	11 246 303	9 549 050	-1 697 253	-15
- зі страхувальниками – фізичними особами	8 869 284	8 142 250	-727 034	-8
Кількість договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	322 660 450	267 822 226	-54 838 224	-17
Страхова діяльність, млн. грн.				
Валові страхові премії	11 279,5	9 514,0	-1 765,5	-16
Чисті* страхові премії	7 601,9	6 313,4	-1 288,5	-17
Валові страхові виплати	3 376,0	3 275,5	-100,5	-3
Рівень валових виплат, %	29,9%	34,4%	4,5	15
Чисті* страхові виплати	3 223,5	2 916,7	-306,8	-10
Рівень чистих виплат, %	42,4%	46,2%	3,8	9
Перестраховання, млн. грн.				
Сплачено на перестраховання, у тому числі:	4 229,4	3 754,3	-475,1	-11
- перестраховикам - резидентам	3 677,6	3 200,5	-477,1	-13
- перестраховикам - нерезидентам	551,8	553,8	2	0
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі:	418,5	471,5	53	13
- перестраховикам - резидентам	152,3	358,9	206,6	136
- перестраховикам - нерезидентам	266,2	112,6	-153,6	-58
Отримані страхові премії від перестраховальників-нерезидентів	115,4	131,6	16	14
Виплати, компенсовані перестраховальникам-нерезидентам	436,1	392,9	-43,2	-10
Страхові резерви, млн. грн.				
Обсяг сформованих страхових резервів	9 127,2	9 619,6	492,4	5
- резерви зі страхування життя	1 166,5	1 603,6	437,1	38
- технічні резерви	7 959,9	8 016	56,1	0,7
Активи страховиків та статутний капітал, млн. грн.				
Загальні активи страховиків (згідно з балансом)	35 561,7	41 999,5	6 437,8	18
Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів	20 852,2	22 947,2	2 094,9	10
Обсяг сплачених статутних фондів	11 970,5	13 627,1	1 656,6	14

* Чисті страхові премії та виплати – розраховані як валові страхові премії (або виплати) за мінусом коштів з внутрішнього перестраховання (для виключення подвійного рахунку)

Таблиця 2

Структурні підрозділи страховиків у розрізі областей та їх показники діяльності (таблиця 2)

№ з/п	Місцезнаходження	Кількість філій по областях	Кількість дирекцій по областях	Кількість відділень по областях	Кількість представництв по областях	Страхові платежі (премії, внески), млн. грн.	Страхові виплати та страхові відшкодування, млн. грн.
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Вінницька область	53	5	32	7	33,8	12,8
2	Волинська область	51	6	24	6	30,0	10,6
3	Дніпропетровська область	116	12	37	13	122,8	48,4
4	Донецька область	93	14	56	12	138,9	52,8
5	Житомирська область	44	7	27	4	25,0	10,9
6	Закарпатська область	43	6	21	6	40,8	11,2
7	Запорізька область	81	13	37	7	90,7	35,0
8	Івано-Франківська область	47	5	26	7	28,1	8,7
9	Київська область	48	3	35	3	42,3	20,3
10	Кіровоградська область	40	5	23	5	20,3	12,6
11	м. Київ	102	14	37	8	561,7	292,0
12	Луганська область	95	6	39	11	65,7	25,6
13	Львівська область	101	8	47	10	95,5	39,3
14	Миколаївська область	47	7	28	5	36,0	15,6
15	Одеська область	79	9	55	10	95,1	43,4
16	Полтавська область	57	7	38	9	37,0	15,3
17	Рівненська область	44	5	26	5	31,3	70,0
18	Сумська область	42	5	26	4	21,8	7,9
19	Тернопільська область	40	5	23	4	21,8	7,5
20	Харківська область	68	6	39	9	73,0	33,
21	Херсонська область	46	6	27	5	25,4	10,4
22	Хмельницька область	49	6	31	7	24,7	10,6
23	Черкаська область	48	6	26	7	29,2	13,1
24	Чернівецька область	32	4	13	5	18,1	5,2
25	Чернігівська область	60	6	27	5	26,1	8,3
26	Автономна Респ.Крим	77	14	33	9	64,3	24,2
	в т.ч. м. Севастополь	14	5	1	1	12,8	5,9
	Всього за I півріччя 2009 р.	1617	195	834	184	1812,2	850,6
<i>Для порівняння дані за I півріччя 2008 р.:</i>							
	Всього за I півріччя 2008 р.	1455	181	732	175	2 392,7	762,5
	<i>Відхилення (I півріччя 2009 р. – I півріччя 2008 р.)</i>	162	14	102	9	-580,5	88,1

На кінець I півріччя 2009 року за даними таблиці 3 кількість філій, дирекцій та відділень продовжила зростати в порівнянні з аналогічним періодом 2008 року. Разом з тим, обсяги надходжень страхових платежів значно скоротилися (на 24,3%), тоді як обсяги страхових виплат та відшкодувань навпаки зросли (на 11,6%).

1. Кількість страхових компаній

Кількість страхових компаній (СК) за I півріччя 2009 року (січень – червень) зросла на 2 компанії та станом на 30.06.09 становила 471, з них на 3 компанії (до 75) зросла кількість СК зі страхування життя та на

1 компанію (до 396) зменшилася кількість СК, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (СК "non-Life") (див. Табл. 3).

Таблиця 3

Кількість страхових компаній у 2007-2008рр., II кв. 2009 року

Кількість страхових компаній	на кінець року		на кінець кварталу		
	2007	2008	II кв. 07	II кв. 08	II кв. 09
Загальна кількість	446	469	438	469	471
в т.ч. СК "non-Life"	381	396	376	397	396
в т.ч. СК "Life"	65	73	62	72	75
Виключено з Держреєстру протягом періоду	19	22	15	8	9
в т.ч. СК "non-Life"	18	22	14	8	8
в т.ч. СК "Life"	1	0	1	0	1
Включено до Держреєстру протягом періоду	54	45	42	31	11
в т.ч. СК "non-Life"	43	37	34	24	7
в т.ч. СК "Life"	11	8	8	7	4

Скорочення: СК "non-Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування видів, інших ніж страхування життя, СК "Life" - страхові компанії, що здійснюють страхування життя.

Страхові премії

Загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховувальників, за I півріччя 2009 року становила 9 514 млн. грн., з них:

2 754 млн. грн. (28,9%) – премії, що надійшли від фізичних осіб;

4 195 млн. грн. (44,1%) – премії, що надійшли від юридичних осіб;

решта 2 565 млн. грн. (27%) – премії, що надійшли від перестраховувальників.

За 6 місяців 2009 року сума отриманих страховиками премій з видів страхування, інших, ніж страхування життя становила **9 109,7 млн. грн.** (або 95,8%), а зі страхування життя – **404,3 млн. грн.** (або 4,2%).

Сума чистих страхових премій (валові премії за мінусом премій з внутрішнього вихідного перестраховування) становила **6 313,4 млн. грн.**, що складає 66,4% від валових страхових премій.

У порівнянні з аналогічним періодом 2008 року обсяги надходжень валових та чистих страхових премій у I півріччі 2009 року були значно меншими (рис.1).

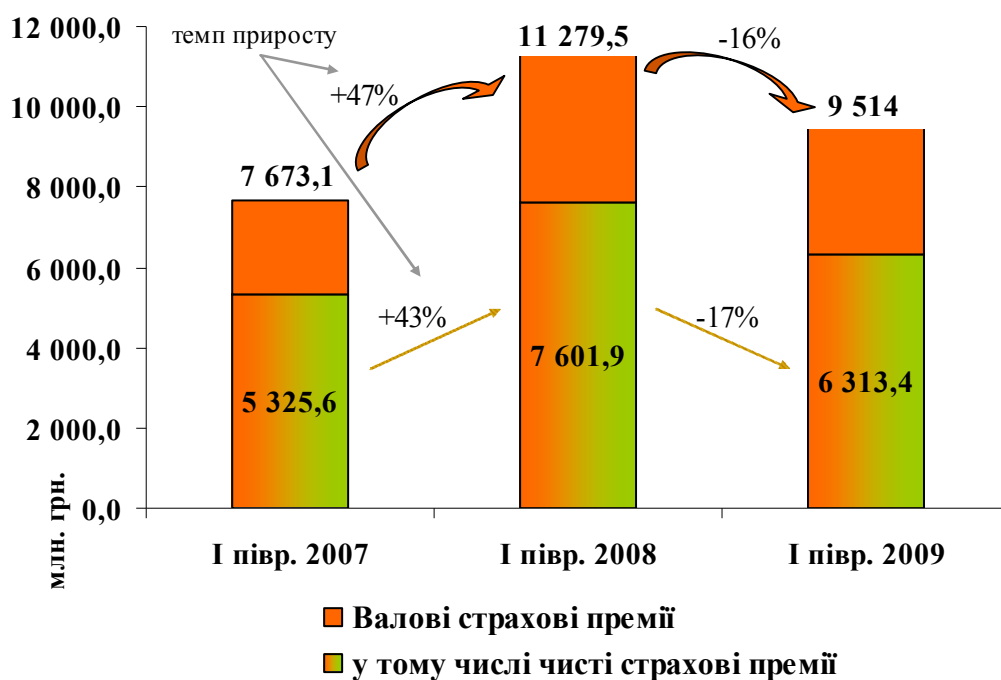

Рис. 1. Динаміка страхових премій у I півріччі 2007-2009рр.

Так, темпи приросту валових страхових премій у I півріччі 2009 року порівняно з I півріччям 2008 року зменшились на 16% і становили 9 514 млн.грн., а чисті страхові премії за аналогічний період зменшилися на 17%, що на 30.06.09 становили 6 313,4 млн.грн.

Концентрація ринку в I півріччі 2009 року щодо частки перших СК (Тор) за надходженнями валових страхових премій представлена в таблиці 4.

Таблиця 4

Перші (Тор)	страхування "Life"		страхування "non-Life"	
	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %
Тор 3	228,2	56,4%	1 438,9	15,8%
Тор 10	330,2	81,7%	3 215,8	35,3%
Тор 20	381,4	94,3%	4 937,6	54,2%
Тор 50	404,3	100,0%	7 041,2	77,3%
Тор 100	х	х	8 273,1	90,8%
Тор 200	х	х	9 006,6	98,9%
Всього	404,3	100,0%	9 109,7	100,0%

Так, незважаючи на велику кількість компаній, реально на ринку основну частку валових премій акумулюють 50 СК "non-Life" (77,3% премій) та 10 СК "Life" (81,7% премій).

Страхові виплати/відшкодування

Розмір валових страхових виплат на кінець I півріччя 2009 року становив **3 275,5 млн. грн.**, в тому числі з видів страхування, інших, ніж страхування життя – **3 245,9 млн. грн.** (або 99,1%), зі страхування життя – **29,7 млн. грн.** (або 0,9%).

Обсяг **чистих страхових виплат** становив **2 916,7 млн. грн.** та зменшився порівняно з аналогічним періодом 2008 року на 10% (або на 306,8 млн. грн.).

Рівень страхових виплат за результатами 6 місяців 2009 року мав позитивну динаміку зростання: **рівень валових виплат** становив **34,4%**, **рівень чистих виплат** – **46,2%**, рівень виплат фізичним особам – 44,4%.

У порівнянні з аналогічним періодом 2008 року, обсяги валових та чистих страхових виплат у I півріччі 2009 року зменшилися, як це зображено на рис.2.

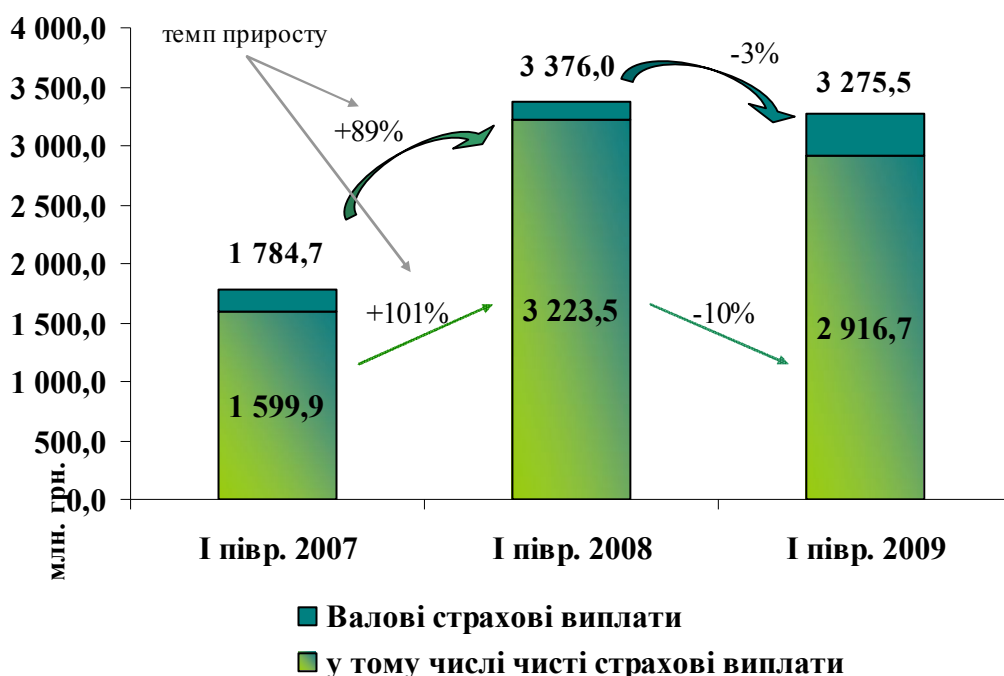

Рис. 2. Динаміка страхових виплати у I півріччі 2007-2009рр.

Так, темпи приросту валових страхових виплат у I півріччі 2009 року знизилися на 3% (до рівня 3 275,5 млн. грн.) порівняно з I півріччям 2008 року, а обсяги чистих страхових виплат зменшились на 10% і становили 2 916,7 млн. грн.

Сектор страхування фізичних осіб

Від страхувальників-фізичних осіб у I півріччі 2009 р. надійшло страхових премій 2 754,0 млн. грн., що на 24% менше за аналогічний період 2008 року.

Структура страхових премій від фізичних осіб на I півріччя 2009 року має такий вигляд:

- за видами страхування, іншими, ніж страхування життя – 2 445,2 млн. грн. (на 24% менше ніж за аналогічний період 2008 року);
- за видами страхування життя – 308,7 млн. грн. (на 19% менше ніж за аналогічний період 2008 року).

Виплачено страхових виплат/відшкодувань страхувальникам-фізичним особам у I півр. 2009 р. 1 455,7 млн. грн. (44,4% від загальних валових виплат, що на 1% менше за аналогічний період 2008 року).

Рівень виплат фізичним особам (відношення виплат до премій) у I півріччі 2009 року збільшився на 12,2% і на 30.08.09 становив 52,9%.

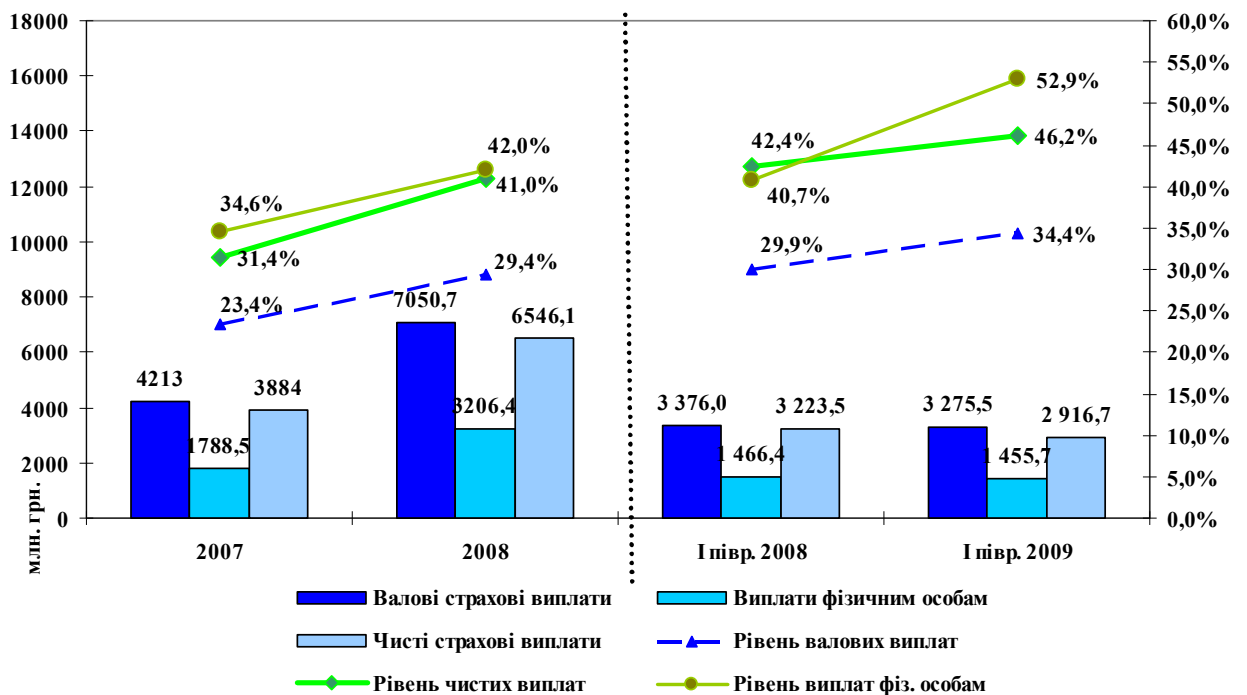

Рис. 3. Динаміка валових та чистих страхових виплат фізичним особам, а також рівня страхових виплат упродовж I половини 2008 та 2009 рр.

Перестраховання

За договорами перестраховання ризиків за січень – червень 2009 року українські страховики (цеденти, перестраховальники) сплатили часток страхових премій 3 754,3 млн. грн. (за 6 міс. 2008р. – 4 229,4 млн. грн.), з них:

- перестраховикам-нерезидентам – 553,8 млн. грн. (за 6 міс. 2008р. – 551,8 млн. грн.),
- перестраховикам-резидентам – 3 200,5 млн. грн. (за 6 міс. 2008р. – 3 677,6 млн. грн.).

Загальна сума часток страхових виплат, отриманих від перестраховиків, становила 471,5 млн. грн. (за 6 міс. 2008р. – 418,5 млн. грн.), в тому числі отримано від:

- перестраховиків-нерезидентів – 112,6 млн. грн. (за 6 міс. 2008р. – 266,2 млн. грн.),
- перестраховиків-резидентів – 358,9 млн. грн. (за 6 міс. 2008р. – 152,3 млн. грн.).

Страхові премії за видами страхування за II кв. 2008 р. та II кв. 2009 р. (обсяги, структура та темпи приросту) представлені у таблиці 5.

Таблиця 5

Страхові премії за видами страхування за II кв. 2008 р. та II кв. 2009 р. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові премії, в млн. грн.				Структура страхових премій				Темпи приросту страхових премій	
	Валові		Чисті*		Структура валових		Структура чистих*		Валових премій	Чистих премій
	II кв. 2008р.	II кв. 2009р.	II кв. 2008р.	II кв. 2009р.	II кв. 2008р.	II кв. 2009р.	II кв. 2008р.	II кв. 2009р.	Пкв.2009/Пкв.2008	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страховання життя	481,0	404,3	480,9	404,1	4,3%	4,2%	6,3%	6,4%	-15,9%	-16,0%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	10 798,6	9 109,7	7 123,2	5 909,4	95,7%	95,8%	93,7%	93,6%	-15,6%	-17,0%
Добровільне особисте страхування	691,5	693,3	658,4	633,2	6,1%	7,3%	8,7%	10,0%	0,3%	-3,8%
Добровільне майнове страхування	8 708,9	6 952,7	5 350,9	4 030,8	77,2%	73,1%	70,4%	63,8%	-20,2%	-24,7%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	1 871,0	999,5	747,5	409,5	16,6%	10,5%	9,8%	6,5%	-46,6%	-45,2%
Добровільне страхування відповідальності	397,3	386,2	169,2	227,4	3,5%	4,1%	2,2%	3,6%	-2,8%	34,4%
Недержавне обов'язкове страхування	998,0	1 076,4	941,8	1 016,9	8,8%	11,3%	12,4%	16,1%	7,9%	8,0%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	706,5	762,3	685,8	742,7	6,3%	8,0%	9,0%	11,8%	7,9%	8,3%
Державне обов'язкове страхування	2,9	1,1	2,9	1,1	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	-62,1%	-62,1%
ВСЬОГО (всі види страхування)	11 279,6	9 514,0	7 604,1	6 313,5	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	-15,7%	-17,0%

* Чисті страхові премії та виплати - валові страхові премії (або виплати) за мінусом коштів з внутрішнього перестрахування

Рис. 4. Структура валових страхових премій у II півріччі 2009 року

Рис. 5. Структура чистих страхових премій у II півріччі 2009 року

Таблиця 6

Страхові виплати за видами страхування за II кв. 2008 р. та II кв. 2009 р. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові виплати, в млн. грн.				Структура страхових виплат				Темпи приросту страхових виплат	
	Валові		Чисті*		Структура валових		Структура чистих*		Валових виплат	Чистих виплат
	II кв. 2008р.	II кв. 2009р.	II кв. 2008р.	II кв. 2009р.	II кв. 2008р.	II кв. 2009р.	II кв. 2008р.	II кв. 2009р.	Пкв.2009/Пкв.2008	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страховання життя	17,0	29,7	17,0	29,7	0,5%	0,9%	0,5%	1,0%	74,7%	74,7%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	3 359,1	3 245,9	3 206,8	2 887,1	99,5%	99,1%	99,5%	99,0%	-3,4%	-10,0%
Добровільне особисте страхування	278,5	356,0	277,2	350,1	8,2%	10,9%	8,6%	12,0%	27,8%	26,3%
Добровільне майнове страхування	2 827,5	2 577,5	2 677,9	2 226,7	83,8%	78,7%	83,1%	76,3%	-8,8%	-16,8%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	824,8	950,9	748,1	674,7	24,4%	29,0%	23,2%	23,1%	15,3%	-9,8%
Добровільне страхування відповідальності	18,7	13,4	18,6	13,4	0,6%	0,4%	0,6%	0,5%	-28,3%	-28,0%
Недержавне обов'язкове страхування	231,5	297,9	230,2	295,8	6,9%	9,1%	7,1%	10,1%	28,7%	28,5%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	227,0	285,6	225,7	284,0	6,7%	8,7%	7,0%	9,7%	25,8%	25,8%
Державне обов'язкове страхування	2,9	1,1	2,9	1,1	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	-62,1%	-62,1%
ВСЬОГО (всі види страхування)	3 376,1	3 275,6	3 223,8	2 916,8	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	-3,0%	-9,5%

* Чисті страхові премії та виплати - це валові страхові премії (або виплати) за мінусом коштів з внутрішнього перестрахування

Рис. 6. Структура валових страхових виплат у II півріччі 2009 року

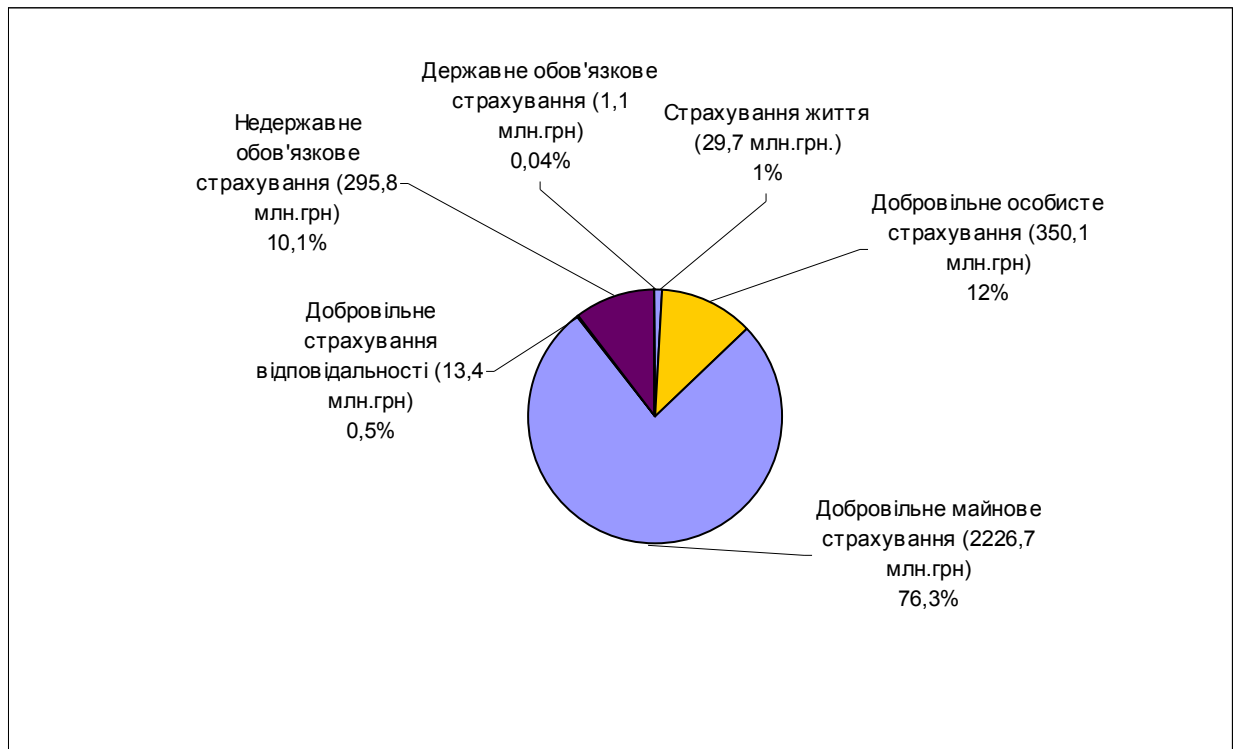

Рис. 7. Структура чистих страхових виплат у II півріччі 2009 року

Рівень страхових виплат за видами страхування

Рівень валових страхових виплат (відношення валових виплат до валових премій) за I півріччя 2009 року становив 34,4% (табл. 7). Високий рівень валових страхових виплат (більше 20%) спостерігався сукупно за такими видами страхування: добровільного особистого страхування – 51,3% (за I півріччя 2008 р. – 40,3%), добровільного майнового страхування – 37,1%

(за I півріччя 2008 р. – 32,5%), а також державного обов'язкового страхування – 100% (за I півріччя 2008 р. – 100%).

Таблиця 7

Рівень страхових виплат за видами страхування

Види страхування	Рівень страхових виплат			
	Рівень валових виплат		Рівень чистих виплат	
	II кв. 2008р.	II кв. 2009р.	II кв. 2008р.	II кв. 2009р.
1	2	3	4	5
Страхування життя	3,5%	7,3%	3,5%	7,3%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	31,1%	35,6%	45,0%	48,9%
Добровільне особисте страхування	40,3%	51,3%	42,1%	55,3%
Добровільне майнове страхування	32,5%	37,1%	50,0%	55,2%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	44,1%	95,1%	100,1%	164,8%
Добровільне страхування відповідальності	4,7%	3,5%	11,0%	5,9%
Недержавне обов'язкове страхування	23,2%	27,7%	24,4%	29,1%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	32,1%	37,5%	32,9%	38,2%
Державне обов'язкове страхування	100%	100%	100%	100%
ВСЬОГО (всі види страхування)	29,9%	34,4%	42,4%	46,2%

Рівень чистих страхових виплат (відношення чистих виплат до чистих премій) за I півріччя 2009 року становив 46,2% (за I півріччя 2008 р. – 42,4%). Високий рівень чистих страхових виплат у 2008 році спостерігався за видами добровільного особистого страхування – 55,3%, а також добровільного майнового страхування – 55,2%. Зростання рівня валових та чистих страхових виплат добровільного страхування фінансових ризиків пов'язане з «реалізацією схем оптимізації оподаткування».

Рівень чистих страхових виплат перевищує рівень валових, оскільки при розрахунку не враховуються частки страхових виплат, що сплачуються за договорами внутрішнього перестраховування ризиків та частки страхових премій, що сплачуються за операціями внутрішнього страхування. У державному обов'язковому страхуванні операції внутрішнього перестраховування не здійснювалися, тому показник чистих страхових виплат з цього виду буде дорівнювати валовому рівню страхових виплат.

У I півріччі 2009 року в порівнянні з аналогічним періодом 2008 року більше ніж на 10% змінився рівень страхових виплат з таких видів страхування:

- 1) на 51,1% зріс рівень страхових виплат з страхування фінансових ризиків;

- 2) на 34,5% зріс рівень страхових виплат за договорами страхування, якими передбачено досягнення застрахованою особою визначеного договором пенсійного віку;
- 3) на 33,9% зріс рівень страхових виплат за договорами страхування життя лише на випадок смерті;
- 4) на 27,3% відбулося зростання рівня страхових виплат з страхування водного транспорту (морського внутрішнього та інших видів водного транспорту);
- 5) на 22,5% зріс рівень страхових виплат зі страхування наземного транспорту (крім залізничного);
- 6) на 12,7% зріс рівень страхових виплат з медичного страхування (безперервного страхування здоров'я);
- 7) на 199,2% зменшився рівень страхових виплат зі страхування життя і здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини;
- 8) на 42,9% зменшився рівень страхових виплат по страхуванню кредитів (у тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту);
- 9) на 17,5% зменшився рівень страхових виплат по страхуванню від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ.

Активи страховиків та сформовані страхові резерви

Зростання обсягів страхової діяльності стало одним із факторів росту страхових резервів та активів (рис.8). За січень – червень 2009 року загальні активи збільшилися на 6,4 мільярди гривень, а величина активів, визначених ст.31 Закону України «Про страхування» – на 2,1 мільярда гривень.

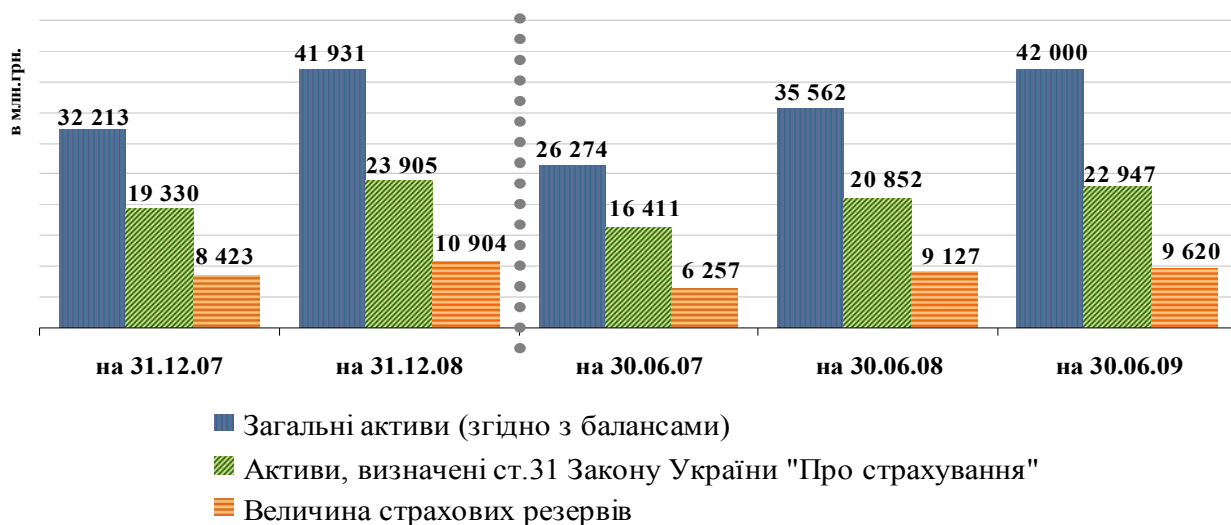

Рис. 8. Динаміка активів та обсягів страхових резервів

Розміщення страхових резервів здійснюється згідно зі статтею 31 Закону України «Про страхування», де визначено перелік активів за відповідними категоріями.

Разом з тим, основною проблемою для страховиків залишається недостатність ліквідних фінансових інструментів для проведення ефективної політики інвестування коштів, у зв'язку з введенням тимчасової адміністрації в банківських установах в яких відкриті депозити страховиків, зростання ризику невиконання зобов'язань перестраховиками-резидентами.

Станом на 30.06.09 обсяг активів за визначеними законом категоріями становив 22 947,1 млн. грн., з них 9 619,6 млн. грн. використано страховиками з метою представлення коштів страхових резервів (на суму страхових резервів).

У таблиці 8 та на рис.9 представлена структура загальних активів за визначеними законом категоріями.

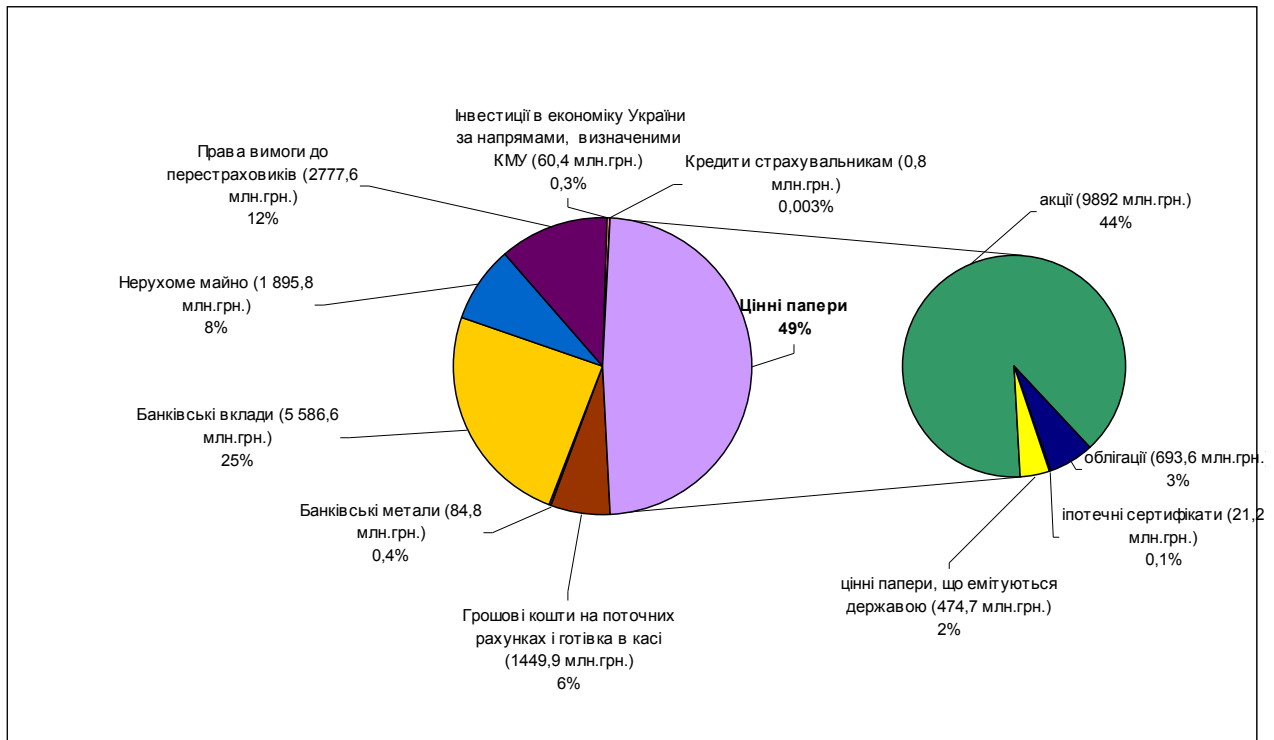

Рис. 9 Структура активів за визначеними законом категоріями станом на 30.06.2009

Таблиця 8

	<i>Активи страховиків</i>			
	<i>млн. грн.</i>		<i>Структура активів</i>	
	<i>на 30.06.08</i>	<i>на 30.06.2009</i>	<i>на 30.06.08</i>	<i>на 30.06.2009</i>
Загальні активи по балансу	35561,7	41999,5	X	X
<i>Категорія активів, визначені статтею 31 Закону України «Про страхування» для представлення страхових резервів</i>				
Активи, визначені ст.31 Закону України «Про страхування», у тому числі:	20 852,2	22 947,1	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 772,3	1 449,9	8,5%	6,3%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	262,7	169,7	1,3%	0,7%
2) банківські вклади (депозити)	6 138,3	5 586,6	29,4%	24,3%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	928,6	1 606,5	4,5%	7,0%
3) банківські метали	65	84,8	0,3%	0,4%
4) нерухоме майно	1501	1 895,8	7,2%	8,3%
5) акції	7512,2	9 892,0	36,0%	43,1%
6) облігації	779,7	693,6	3,7%	3,0%
7) іпотечні сертифікати	0,0	21,2	0,0%	0,1%
8) цінні папери, що емітуються державою	184,7	474,7	0,9%	2,1%
9) права вимоги до перестраховиків	2806,5	2 777,6	13,5%	12,1%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	477,5	633,6	2,3%	2,8%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України *	79,9	60,4	0,4%	0,3%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	63,0	49,1	0,3%	0,2%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	6,6	7,8	0,03%	0,03%
10.3) добування корисних копалин;	1,5	0,0	0,01%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	1,5	1,5	0,01%	0,0%
10.5) будівництво житла;	4,1	2,2	0,02%	0,01%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	3,3	0,0	0,02%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страховальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,9	0,8	0,0%	0,0%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	7,3	9,8	0,04%	0,04%

* - Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 «Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів»

Таблиця 9

	<i>Технічні резерви</i>			
	<i>млн. грн.</i>		<i>Структура активів</i>	
	<i>на 30.06.08</i>	<i>на 30.06.2009</i>	<i>на 30.06.08</i>	<i>на 30.06.2009</i>
Сформовані страхові резерви	9 127,2	9 619,6	100%	100%
- у тому числі технічні резерви	7 959,9	8 016	87,2%	83,3%
<i>Категорія активів, визначені статтею 31 Закону України «Про страхування» для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви, у тому числі:	8 768,0	8 795,5	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 312,3	849,2	15,0%	9,7%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	169,9	84,6	1,9%	1,0%
2) банківські вклади (депозити)	3 583,0	2 865,7	40,9%	32,6%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	425,7	783,2	4,9%	8,9%
3) банківські метали	50,0	34,4	0,6%	0,4%
4) нерухоме майно	569,0	939,5	6,5%	10,7%
5) акції	1 157,2	1 940,6	13,2%	22,1%
6) облігації	156,4	91,6	1,8%	1,0%
7) іпотечні сертифікати	0,2	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	44,2	72,6	0,5%	0,8%
9) права вимоги до перестраховиків	1 845,0	1 947,5	21,0%	22,1%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	209,7	322,5	2,4%	3,7%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	44,3	46,3	0,5%	0,5%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	40,2	42,0	0,5%	0,5%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,0	2,1	0,0%	0,02%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,04	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	4,1	2,2	0,05%	0,03%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,01	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,04	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	6,2	8,1	0,07%	0,1%

Таблиця 10

	<i>Резерви зі страхування життя</i>			
	<i>млн. грн.</i>		<i>Структура активів</i>	
	<i>на 30.06.08</i>	<i>на 30.06.2009</i>	<i>на 30.06.08</i>	<i>на 30.06.2009</i>
Сформовані страхові резерви	9127,2	9619,6	100%	100%
- у тому числі резерви зі страхування життя	1 166,5	1 603,6	12,8%	16,7%
<i>Категорія активів, визначені статтею 31 Закону України «Про страхування» для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені резерви зі страхування життя, у тому числі:	1 172,1	1 607,3	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	63,7	94,2	5,4%	5,9%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	0,9	13,1	0,1%	0,8%
2) банківські вклади (депозити)	521,3	566,6	44,5%	35,3%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	86,2	230,6	7,4%	14,3%
3) банківські метали	10,1	16,7	0,9%	1,0%
4) нерухоме майно	100,5	131,1	8,6%	8,2%
5) акції	68,3	128,8	5,8%	8,0%
6) облігації	197,3	169,9	16,8%	10,6%
7) іпотечні сертифікати	0,0	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	128,5	374,7	11,0%	23,3%
9) права вимоги до перестраховиків	75,0	117,6	6,4%	7,3%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	74,9	117,0	6,4%	7,3%
10) інвестиції в економіку України за напрямом, визначеними Кабінетом Міністрів України	6,8	7,3	0,6%	0,5%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	6,6	7,0	0,6%	0,4%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,3	0,3	0,0%	0,0%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,5	0,5	0,0%	0,0%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	0,1	0,1	0,0%	0,0%